

שיחה לעם

רעיון לפרשת השבוע מעובד ע"פ שיחות הרבי מליובאוויטש

'חינוך' המשתמע לשתי פנים

ואהרן ובניו נהיו כהנים בשלימות, ולכן מצינו כמה וכמה עבודות שנעשו עלידם בריבויים.⁷

מכך מובן שהיו אלה שני סוגים בעניין ה'חינוך'. שהרי 'חינוך' ניתן לפרשו בשתי פנים. אפשר לפרש, שחינוך הוא מלשון 'רגילות',⁸ כמו שמחנכים ילד קטן ומרגילים אותו לקיים מצוות בתור הכשרה והכנה לזמן עתידי - כאשר יכנס לעול מצוות. ועוד אפשר לפרש, שחינוך הוא מלשון 'לחונך' ולהתחיל את הדבר - בתור חיוב (בדוגמת הקרבת הקרבנות במעמד 'חונכת המזבח').⁹

ולפי זה ניתן לומר, שבשבעת ימי המילואים החינוך היה בתור הכנה לעבודה, ואילו ביום השמיני למילואים כאשר הם כבר נעשו כהנים - עניין החינוך היה בתור התחלת העבודה של הכהונה.

לאור כל האמור ניתן להסביר מדוע ביום השמיני למילואים משה רבנו נצטוו להלביש את בני אהרן רק את הכותונת:

בשבעת ימי המילואים - מכיוון שעדיין לא נהיו כהנים, לבישת הבגדים הייתה לצורך חינוכם והרגלתם לעבודה כאשר יהיו כהנים, ולכן הוצרך משה להלבישם את כל בגדיהם מכיוון שתפקידו בתור כהן היה 'להחיל' את הכהונה על אהרן ובניו.¹⁰

אך ביום השמיני למילואים, לבשו בני אהרן את בגדי הכהונה בעצמם, שכן בהיותם כהנים כבר עבדו ושרתו באותו יום ולא היה הכרח שמשה ילבישם את כל הבגדים. די היה בכך שמשה הלבישם את הבגד העיקרי מבין הארבעה - כותונת, שמלביש ומכסה את כל הגוף (בניגוד לשאר הבגדים שכיסו רק חלקים שונים בגוף), ואילו שאר בגדי הכהונה לבשו מעצמם.¹¹

(לקוטי שיחות חלק כו שיחה ג)

פרשתנו מסופר על הכנת המשכן וכליו, שתאריך הקמתו נקבע לראש-חודש ניסן. בין הדברים הקב"ה מצווה את משה רבנו: "וְהִקְרַבְתָּ אֶת אֶהֱרֹן וְאֶת בְּנָיו אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד... וְאֶת בְּנָיו תִּקְרַב וְהִלַּבַשְׁתָּ אֹתָם כְּתֹנֶת" (מ, יב"ד). ותמוה, הלא לבני אהרן היו ארבעה בגדים: כותונת, אבנט, מגבעת ומכנסיים,¹ ומדוע מזכירה כאן התורה רק את הלבשת הכותונת?

יתירה מכך, בנוגע לשבעת ימי המילואים מצינו מפורשות בפרשת תצוה² שמשה רבנו נצטוו להלביש את בני אהרן את כל ארבעת הבגדים,³ ומדוע בפרשתנו נזכר רק הציווי על לבישת הכותונת?⁴

ניתן להסביר, שבפרשת תצוה עוסקת התורה בשבעת ימי המילואים, ואילו בפרשתנו מדובר ביום השמיני למילואים. ומכאן נובע החילוק בעניין הלבשת בני אהרן, שבשבעת הימים משה רבינו הלבישם את כל בגדיהם, וביום השמיני - רק את הכותונת (ואת שאר הבגדים כמובן התלבשו לבד - שהרי אסור לכהן לשמש מחוסר בגדים).

כדי לעמוד על ההבדל בין שני זמנים אלו, יש להקדים ולבאר תחילה מהם 'שבעת ימי המילואים' ומהו 'יום השמיני למילואים'. למרות שבשניהם נאמר הלשון "מילואים", שהוא מלשון "חינוך" (כפירוש רש"י⁵), היינו לחנך את הכהנים בעבודתם במשכן, בכל זאת קיים הבדל מהותי בין החינוך של שבעת הימים לבין החינוך של היום השמיני.

והביאור בזה:

בשבעת ימי המילואים, רק למשה רבנו היה דין של כהן בשלימות, ולכן כל העבודות הוצרכו להיעשות דווקא על-ידו. ביום השמיני למילואים, לעומת זאת, "הושוו כולם לכהונה"⁶

¹ פרשת תצוה פרק כ"ח פסוק מ', ובפירושו רש"י שם. ועוד.

² וכך הוא לשון הפסוק: "וְאֶת בְּנָיו תִּקְרַב וְהִלַּבַשְׁתָּם כְּתֹנֶת, וְהִקְרַבְתָּ אֹתָם אֶגְבֵּט... וְהִבַּשְׁתָּ לָהֶם מְגַבֵּעַת...". (פרק כ"ט פסוק ט'), וראה בפירושו רש"י (פרק כ"ח פסוק מ"א) שמשה הלבישם גם את המכנסיים.

³ והדברים קוימו במלואם, כמסופר בחומש ויקרא פרק ח' פסוק י"ג: "וְהִלַּבַשְׁתָּם כְּתֹנֶת וְיִחְגֹּר אֹתָם אֶגְבֵּט וְיִחַבֵּשׁ לָהֶם מְגַבֵּעַת...".

⁴ הרמב"ן מתרץ (פרק מ' פסוק ב' סוף דיבור המתחיל "תקים"), שהתורה קיצרה בלשונה ולמעשה הלבישם משה את כל בגדי הכהונה. אולם הסבר זה אינו מתקבל ברמת הפשט, שהרי לפי זה רש"י היה צריך לכתוב חידוש זה בכונת הפסוק, ולא להתעלם מכך כפי שעשה. בנוסף לכך, עצם ביאור הרמב"ן טעון הסבר, שהרי אף אם התורה רצתה לקצר, היה ביכולתה לכתוב "והלבישת אותם את בגדיהם" וכיוצא בזה - לשון הכולל את כל ארבעת הבגדים!

ולכן נראה שיש להסביר את הפסוק 'פשוטו כמשמעו' - שמשה הלביש את בני אהרן רק את הכותונת, ולא את שאר הבגדים כמוסבר בפנים.

⁵ בפרשת תצוה פרק כ"ח פסוק מ"א. ולהעיר שהלשון "מילואים" בנוגע ליום השמיני אינו מחזקר במפורש בתורה (אלא ברש"י וכו').

⁶ כלשון רש"י בפרק מ' פסוק ל"א.

⁷ אהרן הכהן הקריב באותו יום כמה קרבנות (כמובא בפרשת שמיני פרק ט' פסוק ז' ואילך - "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן קְרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חֲסֹאתְךָ וְאֶת עֲלִיתְךָ..."), ובני אהרן עשו כמה עבודות (כמסופר בפרשת שמיני "וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת הַיָּדָם אֵלָיו...". פרק ט' פסוק ט', ועל-דרך-זה בהמשך הפסוקים).

⁸ ראה פירוש המשניות להרמב"ם על מסכת מנחות פרק ד' משנה ד' - "וענין חינוך הרגל...". [וראה גם בפירוש רבינו יונה על הפסוק "חונך לנער על-פי דרכו"].

⁹ ראה רש"י על הפסוק "וירק את חניכיו" (בראשית פרק י"ד פסוק ז') שמפרש "זה אליעזר שחינכו למצוות והוא לשון התחלת כניסת האדם...".

¹⁰ עד שאפילו טבילתם של אהרן ובניו הייתה על-ידי משה, כנאמר בתורה "ורחצת אותם במים" שהכוונה על "טבילת כל הגוף" (רש"י פרשת תצוה פרק כ"ט פסוק ד'). על-דרך-זה שאר הפעולות צריכות היו להיעשות דווקא על-ידי משה רבנו, כפי שאומרת התורה: "וְאֶת הַקָּרֵב אֵלָיִךְ אֶת אֶהֱרֹן וְאֶת בְּנָיו אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֵנוּ לִי", שדווקא משה רבנו יוציאם "מתוך בני ישראל" ויקרב אותם להיות כהנים.

¹¹ ובנוגע לאהרן יש לבאר הטעם שמשה רבנו הוצרך להלבישו את כל הבגדים גם ביום השמיני למילואים, כי עבודתו של אהרן ביום זה הייתה לפעול השראת השכינה (ראה רש"י בפרשת שמיני פרק ט' פסוק כ"ג - "אהרן אחי כדאי וחשוב ממני שעלידי קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכ..."), ולכן הוצרך משה להלבישו את כל הבגדים, כהכנה לעבודה נעלית זו, שכן השראת השכינה באה בכוחו של משה רבנו דווקא (ראה המסופר ברש"י פרק ל"ט פסוק ל"ג - שלא יכלו ישראל להקים את המשכן והביאוהו לידי משה ומשה התעסק בידו עם המשכן והקימו).